

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Meer dan 100 jaar op de bres voor de krijgsmacht

'Artificial intelligence' en de krijgsmacht
De As van Verzet lijdt groot verlies
Trump en het einde van de oorlog in Oekraïne

Defensienieuws

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Polen kiest voor het GRF terreinvoertuig van het Nederlandse bedrijf Defenture

Op 6 november van dit jaar kwamen het Nederlandse bedrijf Defenture en de Poolse krijgsmacht een langlopend contract overeen voor de levering van het GRF terreinvoertuig. Dit platform staat bekend om zijn modulariteit en flexibiliteit en is in ons land in gebruik bij het Korps Commandotroepen onder de naam Vector en is eind 2023 besteld voor 11 Luchtmobiele Brigade. In Duitsland is het voertuig in gebruik bij het Kommando Spezialkräfte. Daarnaast hebben zowel Zwitserland als Oostenrijk bestellingen geplaatst.

Het voertuig is 5,1 meter lang, 1,8 m breed en 2,2 meter hoog. Het heeft een laadvermogen van 1440 kilo en een maximaal gewicht van 4,6 ton. De (diesel)motor heeft een vermogen van 160kW en het voertuig is uitgerust met een automatische versnellingsbak. De theoretische snelheid is 170 km/u over de weg, de maximale snelheid in het terrein is 95 km/u en het maximale bereik is 800 kilometer. Het voertuig kan waden tot een diepte van 75 centimeter, wat kan worden vergroot tot 86 centimeter. De elektrische systemen van het voertuig zijn waterdicht. De GRF kan worden gebruikt in temperaturen tussen -32°C tot +49°C. Extra maatregelen kunnen de minimale gebruikstemperatuur verder terugbrengen tot -40°C.

Een andere essentiële eigenschap van de GRF is de mogelijkheid tot vervoer per CH-47 Chinook helikopter, hetzij in het laadruim, hetzij als externe lading. In het eerste geval kan de hoogte worden teruggebracht tot minder dan 1,9 meter. Tot slot kan de GRF worden voorzien van een pantserpakket dat het voertuig beschermt tegen klein-kaliber munitie.

Bronnen: Army Recognition, Defenture, Wikipedia

Een GRF terreinvoertuig wordt geladen in een CH-47 Chinook helikopter.
Foto: Defenture

'Artist impression' van het LST 100 landingsvaartuig. Afbeelding: Damen

Northrop Grumman ontwikkelt het M230LF Dual-Feed Bushmaster snelvuurkanon

Het bedrijf Northrop Grumman, een producent van middelzware kanonnen, onthulde op 9 oktober jl. de M230 Link Fed (M230LF) Dual Feed Bushmaster Chain Gun. [Een *chain gun* gebruikt een externe krachtbron voor het afvuren van munitie.] Het nieuwe snelvuurkanon heeft een kaliber van 30x113 mm en is geschikt voor gebruik op het land en tegen onbemande vliegtuigen. Omdat de aanvoer van munitie door twee banden plaatsvindt, kan een gebruiker snel en gemakkelijk van munitiesoort wisselen. Voor de M230 is zowel nabijheidsmunitie voorzien (tegen luchtdoelen) als munitie tegen gronddoelen met een pantserdoorborend vermogen.

Het wapen is even zwaar als zijn voorganger M230LF, die is uitgerust met één band voor de aanvoer van munitie en volgens de producent is 60% van de onderdelen van het nieuwe wapen uitwisselbaar met die van zijn voorganger. Dit oudere wapen, waarmee onder andere de AH-64 Apache helikopter is uitgerust, blijft overigens wel in productie voor klanten die hieraan de voorkeur geven.

Inmiddels hebben zowel Duitsland als Groot-Brittannië en diverse Oost-Europese NAVO-landen interesse voor het wapen getoond.

Bronnen: Army Recognition, Northrop Grumman, Wikipedia

Het M230LF Dual Feed Bushmaster snelvuurkanon in proefopstelling.
Foto: Northrop Grumman

Australië bestelt acht LST 100 landingsvaartuigen bij Damen Shipyards

Het Australische Ministerie van Defensie heeft het Landingship Transport 100 (LST 100) van Damen Shipyards gekozen om in de behoefte van de Australische Landmacht aan nieuwe landingsvaartuigen te voorzien. Op 22 november 2024 werd bekend dat acht nieuwe vaartuigen, gebaseerd op de LST 100, zullen worden gebouwd door het West-Australische bedrijf Austal. De bouw van de eerste 'Landing Craft Heavy' zal beginnen in 2026. Het vaartuig is bestemd ter vervanging van de huidige Balikpapanklasse landingssschepen.

Volgens het Australische Ministerie van Defensie kan het vaartuig voor verschillende taken worden ingezet, zoals het laten landen en weer aan boord nemen van troepen, logistieke steunverlening en humanitaire ondersteuning en rampenbestrijding. Het LST 100 ontwerp heeft een waterverplaatsing van 3.900 ton, is 100 meter lang en 16 meter breed. Hiermee is het vaartuig groter dan een M-fregat.

De LST 100 kan meer dan 500 ton lading vervoeren, zoals zes Abrams gevechtstanks, elf Redback infanteriegevechtsvoertuigen of 26 HIMARS raket-systemen. Het landingsvaartuig is ook besteld door Nigeria. De eerste LST 100 (NNS Kada) is in 2022 geleverd.

Bronnen: Jane's, Marineschepen.nl

'Hoofdtak 1': misschien niet zo'n goede term

Kolonel b.d. drs. A.E. de Rooij

Hoofdtak 1 is op dit moment het *buzzword* binnen Defensie. De laatste Defensienota verwoordt het als volgt: "Door de Russische dreiging richting Nederland en bondgenoten en de mogelijkheid van een grootschalig conflict binnen het NAVO-verdragsgebied, richt Defensie zich de komende jaren primair op hoofdtak 1: de bescherming van het eigen grondgebied en dat van bondgenoten." Ook in de Defensiebladen en op de websites van Defensie struikelt de lezer over deze term, soms met dezelfde toelichting als in de Defensienota, maar vaak ook niet. Een aantal voorbeelden: "Is de huidige *mindset* de juiste om gereed te zijn voor hoofdtak 1?" (Alle Hens); "Ondersteuningscommando nog niet klaar voor hoofdtak 1" (Defensiekrant); en "Hoofdtak 1 centraal tijdens Opening Academisch Jaar" (website Faculteit Militaire Wetenschappen).

Ik vraag me echter af of het wel zo verstandig is de term 'Hoofdtak 1' te pas en te onpas te gebruiken. Alleen al uit het feit dat ik deze vraag stel, kunt u opmaken dat ik daar grote twijfels bij heb. Ik geef in deze column een aantal redenen – niet uitputtend of in volgorde van belangrijkheid - waarop ik deze twijfels baseer.

Ten eerste is de term een schoolvoorbeeld van jargon. Binnen Defensie weten de meeste mensen (maar zeker niet iedereen) misschien wat de betekenis is van 'Hoofdtak 1', maar daarbuiten is dat maar de vraag. Enige weken geleden sprak ik een aantal mensen dat sinds kort een functie had bij Defensie of een eraan gerelateerde instelling. Allen moesten toegeven dat ze, voordat ze hun nieuwe baan hadden, geen flauw benul hadden van de betekenis van de term 'Hoofdtak 1' en dat deze gerelateerd was aan een grootschalig conflict met Rusland. Als Defensie aan het Nederlandse publiek duidelijk wil maken waar men mee bezig is, moet het ministerie klare taal gebruiken. 'Hoofdtak 1' is dat zeker niet.

Wat betreft dat laatste is 'Hoofdtak 1' typisch verhullend taalgebruik, overigens net als 'grootschalig conflict'. De termen 'oorlog' of 'gevechten' zijn veel duidelijker voor het grote publiek.

Daarnaast zijn de hoofdtaken een door Defensie zelf bedachte vertaling van de grondwettelijke taken van de krijgsmacht. De eerste hoofdtak beperkt zich tot de bescherming van het grondgebied. De grondwet spreekt daarentegen in Artikel 97: "Ten behoeve van de verdediging en ter bescherming van de belangen van het Koninkrijk is er een krijgsmacht." Als we dit grondwetsartikel vergelijken met de hierboven genoemde formulering in de Defensienota, vallen twee dingen op. De Grondwet heeft het niet alleen over bescherming, maar gebruikt ook expliciet de term 'verdediging' en verdedigen gaat een stuk verder dan alleen maar beschermen. Bovendien heeft de Grondwet het over de belangen van het Koninkrijk, wat zeker niet beperkt is tot alleen maar het grondgebied van ons land en de bondgenoten. Ook wordt in de Defensienota de eerste hoofdtak impliciet – en onnodig - beperkt tot een grootschalig conflict, ofwel een oorlogstoestand. En dat in een situatie waarin landen als Rusland ook nu al bezig zijn onze belangen te schaden. Denk aan de sabotage van onderzeese kabels en pijpleidingen of aan alle cyberaanvallen.

Een aanval van Rusland op het NAVO-grondgebied zou overigens niet alleen bestreden moeten worden in het kader van de eerste hoofdtak. Een dergelijke aanval is een schending van de internationale rechtsorde, die de Nederlandse krijgsmacht - eveneens volgens Artikel 97 van de Grondwet - moet handhaven en bevorderen, wat Defensie heeft verwoord in de zogenaamde tweede hoofdtak. Een Russische aanval zou bovendien leiden tot een grootschalige ramp of crisis, en in een dergelijke situatie moet de krijgsmacht de civiele autoriteiten ondersteunen en bijstand leveren in het kader van de derde hoofdtak.

Bovenstaand voorbeeld toont aan dat het onderscheid tussen de drie door Defensie geformuleerde hoofdtaken de zaken alleen maar nodeloos ingewikkeld maakt.

Om dan de vraag die ik hierboven heb gesteld en ook in de titel heb verwoord, te beantwoorden: 'Hoofdtak 1' is geen goede term en het gebruik ervan door Defensie is niet verstandig. Het is verhullend taalgebruik, het merendeel van de Nederlanders heeft geen idee wat het betekent en de term dekt de grondwettelijke taken van de krijgsmacht onvoldoende af. Ik zou tegen het leger communicanten, waarover Defensie beschikt, willen zeggen: "Aan het werk en verzin iets (veel) beters!"

Verder in dit nummer

Op de vorige bladzijde hebt u het **Defensienieuws** aangetroffen. Op de volgende bladzijden besteden we in dit nummer veel aandacht aan *artificial intelligence* in relatie met de krijgsmacht. Op de bladzijden 4 – 9 doet onze medewerker Kees Homan dat onder de titel **Kunstmatige Intelligentie (AI) en Oorlogsvoering** en op de bladzijden 12 – 15 stellen Rick Meessen van TNO en Stephan De Spiegeleire van HCSS de vraag **Generatieve AI: Geniaal voor defensie of juist niet?** De column van László Marác op de bladzijden 10 en 11 behandelt het onderwerp **Trump en het einde van de oorlog in Oekraïne**. In zijn tweede bijdrage, de column, op de bladzijden 16 en 17 neemt Kees Homan de lezer mee naar het Midden-Oosten in **De As van Verzet lijdt groot verlies**. Op de bladzijden 18 en 19 ten slotte staat een tweede bijdrage van László Marác. Hij neemt de lezer mee terug naar het Interbellum in **Arie de Jong en het Hongaarse militaire schermen**.

Foto voorpagina: 'Artificial intelligence' wordt van groot belang voor de krijgsmacht. Foto: US Army

Het colofon kunt u vinden op https://onsleger.nl/armex_ons_leger_magazine/

Kunstmatige Intelligentie (AI) en Oorlogsvoering

Mr. drs. C. Homan

Een factor die een belangrijke rol zal spelen in toekomstige oorlogsvoering is kunstmatige intelligentie (Artificial Intelligence - AI). AI is het vermogen van een digitale computer of computergestuurde robot om taken uit te voeren die gewoonlijk worden geassocieerd met intelligente wezens. De term wordt vaak toegepast op het ontwikkelen van systemen die begiftigd zijn met de cognitieve processen die kenmerkend zijn voor mensen. Dit betreft het vermogen om te redeneren, betekenis te ontdekken, te generaliseren of te leren van ervaringen uit het verleden. AI bestaat in de kern uit algoritmen (de software). Vooral bij militaire toepassingen speelt machinaal leren (ML) een belangrijke rol. Hierbij volgen de apparaten algoritmen en herkennen patronen. De machine wordt getraind om bepaalde taken uit te voeren. Grote hoeveelheden data worden omgezet naar waardevolle informatie. Hiermee worden automatische beslissingen genomen.

Computers en AI kunnen weliswaar superieur zijn aan mensen in sommige, op vaardigheden en regels gebaseerde taken, maar mensen zijn in situaties die beoordelingsvermogen en kennis vereisen, in aanwezigheid van aanzienlijke onzekerheid, superieur aan computers. Deze technologie is niet beperkt tot één sector en vindt steeds meer zijn weg naar verschillende gebieden in de maatschappij. In krijgsmachten wordt AI ingezet om patronen te herkennen en scenario's te voorspellen, wat cruciaal is voor militaire AI-toepassingen.

Aard en karakter van de oorlog

De aard van oorlog is niettemin onveranderlijk. In vrijwel elk gewapend conflict probeert de ene partij zijn politieke wil op te leggen aan de andere door middel van georganiseerd geweld. Strijdkrachten hebben te maken met voortdurend variërende krachten. Troepen ervaren angst, bloedvergieten en dood. Het is onwaarschijnlijk dat deze realiteit zal veranderen, zelfs niet met de introductie van robots.

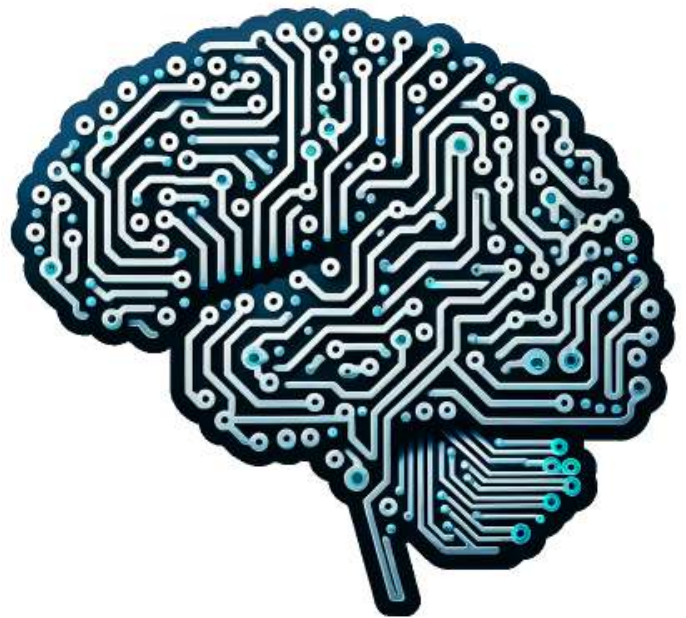
Maar het karakter van oorlog kan evolueren. Anders gezegd, hoe strijdkrachten vechten, waar en wanneer het gevecht plaatsvindt, en met welke wapens en leiderschapstechnieken, maakt deel uit van het karakter van oorlog. Het effect van technologie bij krijgsmachten werd manifester met de industriële revolutie, die leidde tot de productie van machinegeweren, stoomschepen en radio's. Uiteindelijk verschenen er ook gemotoriseerde en gepantserde voertuigen, vliegtuigen en raketten. Hoe AI het karakter van oorlog ook verandert, het kan destabiliserend zijn. Het kan veranderen als reactie op zowel politiek als demografie en economie. Het karakter van oorlog verandert door AI zowel snel als fundamenteel.

Snelheid, reikwijdte en precisie

De AI-technologie ontwikkelt zich bijzonder snel, en er is veel speculatie over dit onderwerp. Er bestaat in ieder geval consensus over dat snelheid, reikwijdte en precisie van wapensystemen de belangrijkste kenmerken zullen zijn van de toekomstige oorlogsvoering. Daarnaast openen ontwikkelingen op het gebied van hypersonische vluchten nieuwe mogelijkheden voor offensieve operaties.

Algoritmische oorlogsvoering betekent meer dan verbeteringen aan de bewapening voor het gevechtveld en kwalitatieve veranderingen aan tactiek en operaties. De nieuwe toepassingen van AI vereisen ook herzieningen van de strategische doctrines. Ook zal door de invloed van AI het aantal benodigde militairen lager zijn.

De gangbare militaire concepten van de afgelopen twintig jaar laten zien dat de militaire capaciteiten in staat moeten zijn te functioneren in netwerken die een hoge graad van decentralisatie en zelfsynchronisatie kennen en daardoor zeer aanpasbare machines. Het zijn vooral deze ontwikkelingen die de snelheid en precisie van opereren vergroten.

Artificial Intelligence is het vermogen van een digitale computer of computergestuurde robot om taken uit te voeren die gewoonlijk worden geassocieerd met intelligente wezens. Afbeelding: Wikimedia Commons, JPxG

Het effect van technologie bij krijgsmachten werd manifester met de industriële revolutie en leidde o.a. tot de productie van machinegeweren. Foto: Wikimedia Commons, HantsAV

Veranderende conflicten

De economische hervormingen en de krachtsverhoudingen die zich wijzigen als gevolg van beschikbare krachtige technologieën, kunnen leiden tot politieke instabiliteit. De strijdende partijen zullen ook tegelijkertijd meerdere machtsinstrumenten gebruiken. Deze kunnen onder meer desinformatie, terrorisme, cyberoperaties, geheime operaties, grootschalige gevechten en economische verstoringen omvatten.

In deze zogeheten hybride conflicten zullen ook niet-statelijke actoren actief zijn. Met simpele op de private markt te verkrijgen technologie zijn zij in staat niet alleen aanslagen te plegen, maar ook de openbare meningsvorming te beïnvloeden en te manipuleren. Kortom, indien deze technologie in verkeerde handen komt, kan ze ook een veiligheidsrisico vormen.

De toekomst van gevechten

Nu staat machine-intelligentie op het punt cruciaal te worden. Net zoals de civiele wereld getuige is van een snelle vooruitgang in de kracht en verspreiding van AI, zo moet ook de militaire wereld zich voorbereiden op een toestroom van innovatie. Hoezeer het ook het karakter van oorlog verandert, het kan ook destabiliserend zijn.

De snelheid van zo'n oorlogvoering zal de balans tussen soldaat en software veranderen. Tegenwoordig houden legers een man 'op de hoogte' en keuren ze elke dodelijke beslissing goed. Omdat de tijd tussen het vinden en raken van doelen wordt gecomprimeerd tot minuten of seconden, kan de mens alleen maar 'op de lus zitten', als onderdeel van een mens-machine-team.

Drones worden goedkoper, maar de digitale systemen die het slagveld ingrijpend beïnvloeden, zullen verduveld duur zijn. Het bouwen van met AI doordrenkte strijdkrachten zal enorme investeringen vergen in Cloud-servers die geheime gegevens kunnen verwerken. Land-, zee- en luchtmacht die vandaag vaak in hun eigen datasilo's bestaan, zullen moeten worden geïntegreerd. Het trainen van de modellen vereist toegang tot enorme hoeveelheden gegevens.

AI en strategische planning

De integratie van AI binnen de strategische planning bevordert een dynamische en flexibele aanpak van militaire operaties. Door gebruik te maken van vastgelegde gegevens en historische inzichten kan men nauwkeurigere voorspellingen doen en scenario's simuleren. Dit stelt landen in staat hun strategieën te optimaliseren om goed te reageren op onverwachte omstandigheden en bedreigingen, vooral belangrijk in een tijdperk waarin cyberaanvallen toenemen. AI transformeert de wijze waarop strategische planning en besluitvorming plaatsvinden binnen militaire operaties. Deze innovaties in militaire defensie stellen legerleiders in staat om beter voorbereid te zijn op de complexe uitdagingen van de hedendaagse strijd. AI-gebaseerde modellen maken gebruik van geavanceerde algoritmen om scenarioanalyses uit te voeren, waarbij ze de gevolgen van verschillende beslissingen en tactieken kunnen voorspellen.

Besluitvorming

De impact van AI op besluitvormingsprocessen in militaire context kan significant zijn. Bij AI in oorlogsvoering strekt haar besluitvormingsrol zich uit van data-analyse tot tactische beoordelingen. AI-systemen hebben de mogelijkheid om enorme hoeveelheden informatie in *real time* te verwerken, waardoor militair personeel snel weloverwogen beslissingen kan nemen. Deze snelle analyse kan het situationeel bewustzijn en de operationele efficiëntie in complexe omgevingen verbeteren.

In gevechtsscenario's helpt AI bij het beoordelen van dreigingen en het identificeren van doelen. ML (machinaal leren)-algoritmen kunnen bijvoorbeeld bewakingsgegevens van drones analyseren om onderscheid te maken tussen strijders en niet-strijders, waardoor het aantal onbedoelde slachtoffers wordt verminderd en de nauwkeurigheid van de besluitvorming wordt verbeterd.

De integratie van AI in de besluitvorming kan leiden tot een te grote afhankelijkheid van technologie. Militaire leiders kunnen aarzelen om de door AI gegenereerde aanbevelingen terzijde te schuiven, met het risico op ontmenelijking van gevechten en strategische fouten. Het vinden van een goed evenwicht tussen menselijk oordeel en AI-capaciteiten blijft van vitaal belang.

Een experimenteel hypersonic vliegtuig. Ontwikkelingen op het gebied van hypersonische vluchten openen nieuwe mogelijkheden voor offensieve operaties. Foto: Wikimedia Commons, Kirill Borisenko

In de toekomst kan de mens alleen maar 'op de lus zitten', als onderdeel van een mens-machine-team. Foto: US Army on X

In gevechtsscenario's helpt AI bij het beoordelen van dreigingen en het identificeren van doelen

De zgn. OODA-loop – ontwikkeld door John Boyd (foto) – kan door het gebruik van AI worden versneld. Foto: Army War College

Zeer belangrijk is dat het besluitvormingsproces voor inzet van een wapen sneller verloopt dan bij de tegenstander. Dit betekent bijvoorbeeld dat bij de zogenoemde OODA-loop (*observe, orient, decide, act*) het tijdsbestek tussen het identificeren van het doel en de daaropvolgende aanval zo klein mogelijk moet zijn. Geautomatiseerde besluitvorming zal daarbij een toenemende rol spelen op ieder niveau van het *command and control*-proces.

Autonome wapensystemen

Veel discussie bestaat al jarenlang over de definitie van autonome wapensystemen. In navolging van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV) definiëren wij een autonoom wapensysteem als een wapensysteem dat zelfstandig doelen, die voldoen aan voorgeprogrammeerde kenmerken, selecteert en aanvalt, nadat mensen besloten hebben het wapen in te zetten en waarbij een mens niet meer kan ingrijpen om de aanval te stoppen. Deze systemen maken gebruik van AI intelligentie en ML-algoritmen om hun operationele effectiviteit te verbeteren en tegelijkertijd het onmiddellijke risico voor menselijk personeel te verminderen.

Dodelijke autonome wapensystemen (Lethal Autonomous Weapon Systems - LAWS)

De integratie van AI vergemakkelijkt de ontwikkeling van autonome systemen die in staat zijn om taken uit te voeren zonder directe menselijke tussenkomst. Autonomie in het gebruik van wapensystemen is dan ook een onderwerp dat al de bron is van veel internationaal debat, met name in het kader van de VN-groep van regeringsdeskundigen inzake dodelijke autonome wapensystemen (LAWS).

AI zou namelijk mogelijk kunnen leiden tot wapens die doelen identificeren, selecteren en aanvallen zonder menselijke betrokkenheid. Dat is onaanvaardbaar. Nederland beschikt niet over volledig autonome wapensystemen en is ook niet van plan deze aan te schaffen of te ontwikkelen. Het gebruik van dergelijke wapens kan niet voldoen aan de fundamentele beginselen van het internationaal humanitair recht, noch aan eigen waarden en normen zoals uitgedrukt in Nederlandse ethische beginselen op het gebied van AI.

De beste aanpak volgens Nederland is om zich te concentreren op het opstellen van gebruiksnormen en positieve verplichtingen om aan te tonen hoe een mate van autonomie in wapensystemen kan worden gebruikt in overeenstemming met het internationaal humanitair recht - met passende niveaus van menselijke controle, aansprakelijkheid en verantwoordelijkheid. De VN-groep van regeringsdeskundigen inzake wetten in het kader van het Verdrag inzake bepaalde conventionele wapens zal Nederlands primaire weg voor dergelijke discussies blijven.

De afhankelijkheid van algoritmen kan leiden tot een onvermogen om situaties op een ethische manier te beoordelen. Dit creëert een spanningsveld tussen de voordelen van snelheid en precisie en de noodzaak van menselijke intuïtie en empathie in kritieke situaties.

Drones

Voor zowel Oekraïne als Rusland zijn drones onmisbaar aan het front. AI-drones hebben de strijd in Oekraïne veranderd. Gewapende drones, of onbemande luchtvaartuigen (UAV's), zijn onbemande vliegtuigen die doelen lokaliseren, bewaken en aanvallen, inclusief personen en apparatuur. Ze kunnen meer dan 14 uur in de lucht blijven, een groot verschil met de minder dan vier uur voor bemande vliegtuigen, zoals de F-16. Bovendien bieden drones met raketten een bijna onmiddellijke reactie die binnen enkele seconden doelen raken.

Tegenwoordig kunnen drones van een paar honderd euro aanvallen uitvoeren, terwijl de bestuurder op veilige afstand blijft. Maar in de oorlog in Oekraïne zijn nu AI-drones die worden bestuurd via kunstmatige intelligentie in opkomst, waardoor er zelfs geen bestuurder op afstand meer nodig is. Dit brengt veel voordelen met zich mee, maar experts waarschuwen ook voor risico's.

Ieder moment van de oorlog in Oekraïne zijn er ongeveer 10.000 drones in de lucht en deze zijn verantwoordelijk voor de helft van alle treffers. Het gaat veelal om hobbydrones die worden uitgerust met explosieven, waardoor de oorlogvoering aanzienlijk goedkoper wordt. Waar een droneaanval voorheen duizenden euro's kostte, is het nu mogelijk om voor een paar honderd euro een tank uit te schakelen.

AI zou mogelijk kunnen leiden tot wapens die doelen identificeren, selecteren en aanvallen zonder menselijke betrokkenheid. Dat is onaanvaardbaar. Foto: USNI

Een Bayraktar drone van de Oekraïense Marine. Drones kunnen meer dan 14 uur in de lucht blijven. Foto: Wikimedia Commons, armyinform.com.ua

Lancering van een Javelin antitankraket. Wat aanvallen betreft is 'last mile targeting' niet anders dan wat we al zien bij een dergelijk wapen. Foto: Wikimedia Commons, dvidshub.net

In reactie op het toenemende gebruik van drones zijn de tegenmaatregelen geavanceerder geworden. Het besturen van drones vereist een radioverbinding, maar deze verbinding wordt geregeld verstoord door zogeheten *jammers*. AI-drones hebben geen radioverbinding nodig, en kunnen daardoor hun kamikaze-aanval zelfstandig uitvoeren, wat bekend staat als *last mile targeting*.

AI kan ook bijdragen aan een grotere precisie. Bij normale drone-aanvallen wordt het doel in naar schatting de helft van de gevallen getroffen. AI-gestuurde drones zou dat percentage flink kunnen verhogen. Vrijwel alle drones aan het front beschikken inmiddels over AI.

Als zo'n systeem een fout maakt, zijn de gevolgen groot. De kans is groot dat er een nieuwe manier van oorlogsvoering ontstaat, waarbij de vijand het AI-systeem van de tegenstander misleidt. Zo is er een onderzoek waarin wetenschappers erin slaagden om een onzichtbare laag op het schild van een schildpad te printen, waardoor deze door de AI werd herkend als een wapen. Veel creatieve vormen van manipulatie zijn hier mogelijk.

De zorgen over het gebruik van AI-drones gaan er met name om dat de systemen autonoom kunnen vliegen, bijvoorbeeld als de verbinding wegvalt. Wat aanvallen betreft is *last mile targeting* niet anders dan wat we al zien bij antitankwapens als de Javelin. De mens identificeert het doel en vervolgens kan de machine de laatste stappen zelfstandig uitvoeren.

Aan de frontlinie belichamen drones slechts de laatste en meest dramatische schakel in de *kill chain*, de reeks stappen die begint met het zoeken naar een doelwit en eindigt in een aanval. De diepere betekenis van AI is wat het kan doen voordat de drone toeslaat.

Een van de manieren om wat kwantitatieve massa terug te winnen en de verdedigingsplanning of aanvalsplanning van tegenstanders te bemoeilijken, is door mensen en machines aan elkaar te koppelen. Dus als je één bemand platform hebt dat honderd onbemande platforms kan besturen, dan begin je die kwantitatieve balans terug te kopen.

De rol van 'big data' en 'analytics' in defensie

Een belangrijk aspect is de rol van *big data* en *analytics* in krijgsmachten. Door gegevens van diverse bronnen, zoals satellieten en drones, te verzamelen en te analyseren, kunnen militaire strategen cruciale inzichten verkrijgen die de besluitvorming versterken. Deze data-gedreven aanpak vergroot de effectiviteit van missies.

Ethiek

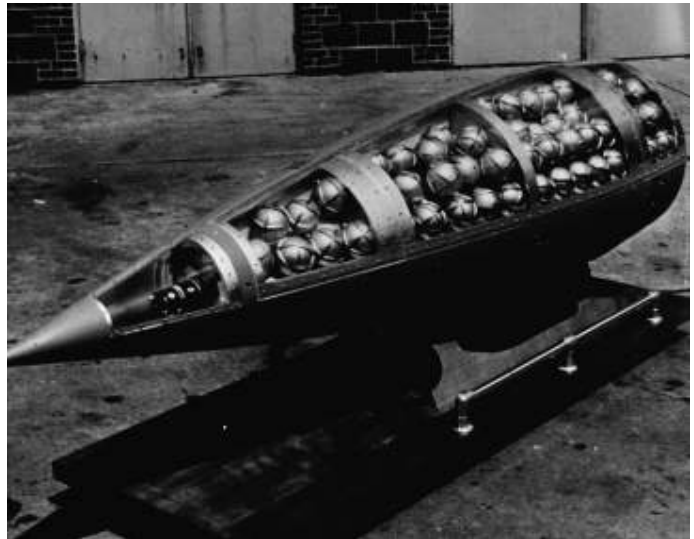
Debatten over de ethiek van AI in oorlogsvoering benadrukken de uitdaging om regelgeving te creëren die de zorgen aanpakt en tegelijkertijd innovatie bevordert. Ethische overwegingen omvatten zaken als verantwoordelijk gebruik van autonome wapens, risico's van misbruik, en de vraag of AI kan beslissen over leven en dood zonder menselijke tussenkomst. Het wordt steeds belangrijker om ervoor te zorgen dat ethische richtlijnen het gebruik van autonome wapensystemen effectief regelen.

Voordat Rusland Oekraïne binnenviel, was de ethiek van het gebruik van landmijnen en clustermunities het onderwerp van discussie, en veel staten hadden overeenkomsten getekend om geen van beide te gebruiken. Maar zodra de behoefte om te winnen het overneemt, verliezen regeringen vaak hun terughoudendheid en omarmen ze technologieën die ooit controversieel waren.

Om dezelfde reden heeft de oorlog tussen Rusland en Oekraïne twijfels weggenomen die beide landen hadden over militair gebruik van AI. Elke partij zet ontelbare onbemande luchtvaartuigen, of UAV's, in om toezicht te houden en vijandelijke posities aan te vallen en vertrouwt sterk op AI om hun acties te sturen.

Het idee om computeralgoritmen dodelijke wapens te laten besturen, verontrust veel mensen. Er zou dan ook een moreel debat moeten komen. Zowel Oekraïne als Rusland willen wanhopig AI gebruiken om een voorsprong te krijgen op de andere kant. Andere landen zullen waarschijnlijk soortgelijke berekeningen maken, en daarom biedt het huidige conflict een voorproefje van vele toekomstige oorlogen.

De ontwikkeling van autonome wapensystemen roept ethische bezwaren op, met name met betrekking tot de verantwoordingsplicht in gevechtssituaties. De belangrijkste overwegingen zijn: het potentieel voor onbedoelde escalaties van oorlogsvoering, de moeilijkheid om morele verantwoordelijkheid toe te kennen voor acties die door deze systemen worden ondernomen; en de impact op de veiligheid van burgers en nevenschade.

Een opengewerkt model van een clusterbom. Voordat Rusland Oekraïne binnenviel, was de ethiek van het gebruik van landmijnen en clustermunities het onderwerp van discussie. Foto: Wikimedia Commons, Library of Congress

Zodra een oorlog begint, zullen 'hotlines' van mens tot mens belangrijker worden dan ooit. Foto: Wikimedia Commons, User:Piotrus

Het verantwoord gebruik van AI is van cruciaal belang om zowel militaire als civiele levens te beschermen. Het is essentieel om AI-onderzoek en -ontwikkeling te combineren met ethische overwegingen, vooral gezien de invloed van AI-technologie op het verloop van conflicten. Het is dan ook essentieel dat militaire strategieën niet alleen rekening houden met de voordelen van technologie, maar ook met de ethische implicaties die deze met zich meebrengt.

Een belangrijk verschil tussen de mens en AI is (vooralsnog), dat een AI-systeem geen zelfbewustzijn heeft. Mensen kunnen objectief ter discussie stellen wat ze doen. AI-systemen doen dat vooralsnog niet. Wet- en regelgeving richten zich vanouds vooral op individueel menselijk gedrag. Ze bieden echter momenteel nog weinig houvast voor aansprakelijkheid van gedrag van complexe samengestelde systemen, laat staan van intelligente autonome systemen. De discussie over AI wordt gevoerd tussen het verlangen naar slimme machines die de mens van dienst zijn en de angst dat privacy en controle verloren gaan. Uitleg en beheersbaarheid als belangrijke voorwaarden staan samen ook wel bekend als *meaningful control*.

Internationaal recht

Internationaal recht omvat regels die het gedrag van staten en niet-staatelijke actoren in gewapende conflicten regelen. Naleving van het onderdeel humanitair recht is essentieel, aangezien het de bescherming van niet-strijders en de noodzaak van een evenredige reactie bij militaire acties voorschrijft. Er doen zich uitdagingen voor bij het aanpassen van de huidige wettelijke kaders om tegemoet te komen aan de snelle evolutie van AI-capaciteiten. Bestaande wetten pakken de fijne kneepjes van autonome wapensystemen mogelijk niet adequaat aan, waardoor aanzienlijke lacunes in de verantwoordingsplicht en verantwoordelijkheid ontstaan.

Terwijl AI vorm blijft geven aan moderne oorlogsvoering, moet het snijvlak van internationaal recht en ethiek met ijver worden genavigeerd. Van cruciaal belang is dat de ontwikkeling en inzet van deze systemen robuuste toezichtmechanismen vereist om ervoor te zorgen dat ethische overwegingen voorop blijven staan bij militaire operaties waarbij AI betrokken is. Naleving van het humanitair recht (IHR) verwijst naar de verplichting van alle partijen in een gewapend conflict om zich te houden aan vastgestelde wettelijke normen die bedoeld zijn om personen te beschermen die niet of niet langer deelnemen aan vijandelijkheden.

AI in oorlogsvoering roept belangrijke vragen op over de afstemming ervan op deze wetten. In het bijzonder moet het gebruik van autonome wapensystemen ervoor zorgen dat principes als onderscheid, proportionaliteit en noodzaak worden nageleefd. Belangrijke overwegingen voor de naleving van het humanitair recht zijn onder meer: ervoor zorgen dat AI-systemen onderscheid kunnen maken tussen militaire doelen en burgers, beoordeling van de evenredigheid van geweld dat wordt toegepast in conflictscenario's, en het handhaven van menselijk toezicht om onwettige acties van autonome systemen te voorkomen. Het handhaven van deze normen is van vitaal belang voor het handhaven van ethische integriteit in moderne oorlogsvoering en het beschermen van mensenrechten.

Het is tragisch genoeg, maar als de eerste AI-aangedreven oorlog uitbreekt, zal het internationaal recht waarschijnlijk naar de marge worden geduwd. Zodra een oorlog begint, zullen *hotlines* van mens tot mens belangrijker worden dan ooit. AI-systemen die wordt verteld om het militaire voordeel te maximaliseren, moeten worden gecodeerd met waarden en beperkingen die menselijke commandanten als vanzelfsprekend beschouwen. Deze omvatten het toekennen van een impliciete waarde aan mensenlevens - en het vermijden van bepaalde destabiliserende aanvallen, zoals op nucleaire waarschuwingssatellieten.

Nederland

Tot slot een aantal ontwikkelingen in ons land, die duidelijk maken dat AI bij Defensie ook de volle aandacht krijgt. Defensie wil een deel van haar gevechtscapaciteiten invullen met onbemande systemen. Dit geldt niet alleen voor het landoptreden, maar ook voor dat in de lucht en op het water. Zo werkt ons land onder meer aan onbemande systemen voor het uitvoeren van *dull, dangerous and dirty* taken. Dit staat in de begin 2023 verschenen Defensienota, waarin bijvoorbeeld ook het inlichtingenwerk wordt aangemerkt als een typische AI-activiteit. Door de 'Robotica en Autonome Systemen

Door de 'Robotica en Autonome Systemen (RAS)'-eenheid van de landmacht wordt onder andere geëxperimenteerd met onbemande voertuigen.
Foto: MinDef

Defensie wil een deel van haar gevechtscapaciteiten invullen met onbemande systemen

Nederland heeft vier MQ-9 Reapers aangeschaft en versneld nog eens vier MQ-9 Reapers besteld. Foto: MinDef

Op de tweede REAIM- conferentie in Seoul, Zuid-Korea, in 2024, hield minister van Defensie Ruben Brekelmans een pleidooi voor afspraken over regels en normen over hoe om te gaan met kunstmatige intelligentie in het militaire domein.
Foto: MinDef

merkt als een typische AI-activiteit. Door de 'Robotica en Autonome Systemen (RAS)'-eenheid van de landmacht wordt onder andere geëxperimenteerd met onbemande voertuigen, zoals de Mission Master Cargo en de THeMIS voor het vervoer van zwaar materieel. Nederland heeft tevens vier MQ-9 Reapers aangeschaft en versneld nog eens vier MQ-9 Reapers besteld.

Voor een 'informatiegestuurd werken en optreden' van onze krijgsmacht zijn inlichtingen uiteraard van groot belang. Het gebruik van data in het inlichtingenproces om betere besluiten te kunnen nemen komt aan de orde in het document 'Defensie Strategie Data Science en AI 2023-2027 - Werken aan een slimme krijgsmacht'. En dit jaar werd voormalig Apache-vlieger Roy Lindelauf hoogleraar 'Data Science en AI' aan de Nederlandse Defensie Academie (NLDA).

Bij de in Den Haag door Nederland en Zuid-Korea georganiseerde conferentie 'Responsible AI in the Military Domain (REAIM)', riep de tachtig deelnemende landen begin 2023 op tot een 'verantwoorde' ontwikkeling en inzet van militaire AI. Met de gezamenlijke *call to action* ondersteunden landen en stakeholders de noodzaak om het verantwoorde gebruik van AI hoger op de politieke agenda te zetten en initiatieven die hieraan bijdragen verder te stimuleren. Met die opmars van militaire AI groeit de roep om regelgeving voor de ontwikkeling en het gebruik ervan. Op de tweede REAIM-conferentie in Seoul, Zuid-Korea, in 2024, hield minister van Defensie Ruben Brekelmans een pleidooi voor afspraken over regels en normen over hoe om te gaan met kunstmatige intelligentie in het militaire domein. De Nederlandse aanpak, gedreven door de ethische principes van AI, is het opbouwen van begrip, *best practices* en gedragscodes waarmee we ethische resultaten kunnen bereiken in het gebruik van AI.

Ten slotte verscheen over autonome wapensystemen reeds in december 2021 een uitgebreid advies van de Adviesraad Internationale Vraagstukken (AIV), waarvan aanbeveling 2: "Streef actief naar een verbod op volledig autonome wapensystemen", in de reactie van het kabinet volledig werd onderschreven.

Maar dat was niet verwonderlijk.

Tot slot

De groeiende beschikbaarheid van sensoren, drones en satellieten, evenals de vooruitgang op het gebied van AI, *big data* en machinaal leren, zullen het vermogen om vijandelijke doelen te detecteren en te lokaliseren verder verbeteren. Of het doelwit nu een drone, een bestuurd vliegtuig, een schip, een artillerie-eenheid, een meervoudige raketwerper of een luchtverdedigingssysteem is, elk conventioneel militair platform is kwetsbaar voor detectie, identificatie, gevolg, lokalisatie en doelwit van tegenbatterijvuur, grondraketten, anti-scheepsraketten en dergelijke.

Aangezien onderzoek op het gebied van AI zowel militaire als civiele toepassingsmogelijkheden heeft, is het veel moeilijker dit onderzoek geheim te houden. AI toont in ieder geval aan dat computers en AI in sommige taken superieur kunnen zijn aan de mens.

Niettemin staat de mens op de drempel van een tijdperk van nieuwe oorlogsvoering, waarin de machines (tenzij regelgeving dit verbiedt) beslissingen over leven of dood zullen nemen met snelheden die het menselijk bevattingvermogen te boven gaan. Het onbedwingbare streven naar volledig autonome wapens zou kunnen leiden tot een situatie waarin de mens de controle opgeeft over wat er op het gevechtveld gebeurt. Dit dient echter voorkomen te worden! De vraag is echter of hier eerder sprake is van een wens dan van een realiteit. Gezien de verontrustende ontwikkelingen in de internationale politiek en de wedloop in AI moet dan ook alles op alles gezet worden om een catastrofe op het gebied van AI te voorkomen.

Waarvan akte!

Vernietigd Russisch pantservoertuig in de omgeving van Kyiv. Elk conventioneel militair platform is kwetsbaar. Foto: Wikimedia Commons, kyivcity.gov.ua

Trump en het einde van de oorlog in Oekraïne

Prof. Dr. László Marác

Donald Trump, de overtuigende winnaar van de Amerikaanse verkiezingen, zal in januari van het nieuwe jaar beëdigd worden als de nieuwe president van de Verenigde Staten. Tijdens zijn verkiezingscampagne heeft Trump aangekondigd de oorlog in Oekraïne snel af te willen sluiten. De EU is de belangrijkste bondgenoot geweest van de vorige Democratische Biden-Harris regering in de steun aan Oekraïne en in de strijd tegen Rusland. Er dient zich een nieuwe situatie aan waarop de EU zich niet heeft voorbereid. De Europese politieke elite heeft de afgelopen jaren al zijn kaarten gezet op de voortzetting van de oorlogsinspanningen tegen Rusland. "Rusland mag niet winnen", was het devies in Brussel. Nu Trump in januari aantreedt als de leider van de Westerse wereld met een radicaal andere visie op de afloop van de oorlog in Oekraïne, kan de EU deze politiek niet meer voortzetten.

Eindspel Oekraïne

In februari 2022 brak de Oekraïens-Russische oorlog uit die ontvlamde door Russische agressie. De Westerse politieke leiders veroordeelden de Russische invasie en besloten Oekraïne alle steun te verlenen, dat wil zeggen op ideologisch, materieel en inlichtingenterrein en tevens wapentuig om de oorlog verder te voeren. Ondanks al deze Westerse steun en de dappere strijd die de Oekraïense militairen op het front voerden, is de rol van Oekraïne op het front uitgespeeld. Langzaam begint bij de Westerse elite door te dringen dat de Russische opmars in westelijke richting niet meer gestopt kan worden. Oekraïne heeft een tekort aan manschappen en munitie dat het Westen niet snel genoeg kan aanvullen. Er blijkt verder geen politieke wil van Westerse kant te zijn om direct te interveniëren in het conflict. De angst voor een derde wereldoorlog met de inzet van tactische kernwapens heeft er voor gezorgd dat de Oekraïners het militaire conflict zelf zullen moeten klaren en het staat er niet goed voor.

De EU op ramkoers

De EU heeft zich volledig en zonder reserves geïdentificeerd met de Oekraïense strijd. De EU heeft vooral met politieke en economische middelen Oekraïne willen steunen en Rusland willen bestrijden. De diplomatieke banden met Rusland werden verbroken en er werden financieel-economische sancties ingesteld om het Russische regime op de knieën te krijgen. De EU nam ook een nieuwe oriëntatie aan. Sinds haar oprichting in de jaren vijftig van de vorige eeuw heeft het Europese project als een vredesproject gediend met als doel om oorlog op het Europese continent uit te sluiten. Met de Russische invasie in Oekraïne kwam er onverwachts een heel ander geluid uit Brussel. In plaats van het gebruikelijke 'nooit meer oorlog' is de EU zich als een geopolitieke speler gaan gedragen en wilde de Unie zelfs landen integreren die een conflict binnen en buiten hun eigen grenzen aan het uitvechten zijn, zoals Moldova, Georgië en het al eerder genoemde Oekraïne. Dit was nog nooit eerder vertoond in de geschiedenis van de EU.

De neergang van Duitsland

Onder aanvoering van de voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen, werd uitsluitend ingezet op oorlog. De EU-leiding ging zelfs zover in haar ijver om Rusland te verslaan dat er grote economische risico's werden genomen. Was de stopzetting van de handelsstromen met Rusland al een behoorlijke adering voor de EU, het verbod op de import van fossiele energie uit Rusland betekende dat vooral de industrie in de EU-lidstaten geconfronteerd werd met snel oplopende energieprijzen. Daarbij kwam ook nog de sabotage van de Nordstream pijplijn die goedkoop gas uit Rusland aan de Duitse industrie leverde. Het is inmiddels duidelijk geworden dat de Europese industrie vanwege de hoge energieprijzen nauwelijks meer concurrerend is op de wereldmarkt. In Duitsland, het belangrijkste EU-lid en een van de sponsoren van Oekraïne in de oorlog tegen Rusland, leidde dit tot een ongekende economische neergang die voorlopig niet te stoppen is. Deze neergang heeft op haar beurt een politieke crisis veroorzaakt die tot nieuwe verkiezingen in de eerste helft van 2025 zullen leiden. Tot die tijd is Duitsland vleugellam.

Donald Trump is de overtuigende winnaar van de Amerikaanse verkiezingen. Foto: Wikimedia Commons, Gage Skidmore

De EU heeft zich volledig en zonder reserves geïdentificeerd met de Oekraïense strijd

Een kolonne Russische tanks. In februari 2022 brak de Oekraïens-Russische oorlog uit die ontvlamde door Russische agressie. Foto: img.goodfon.com

EU staat buitenspel

De verkiezingswinst van Trump in de Amerikaanse verkiezingen is in Brussel als een bom ingeslagen. De Europese politieke elite had al haar kaarten op de Democraten van Kamala Harris gezet en op voortzetting van de oorlog in Oekraïne tegen Rusland. Nu Trump aan de macht komt en hij gaat inzetten op onderhandelingen met Rusland, staat de EU buitenspel. Er zijn geen diplomatieke contacten met Rusland maar ook de diplomatieke contacten met de nieuwe regering Trump zullen moeizaam zijn. Trump heeft aangekondigd dat hij verwacht dat de Europeanen meer voor hun veiligheid zullen moeten gaan betalen in het kader van de NAVO en dat de EU met ongunstige handelstarieven zal worden geconfronteerd. Maar de vraag blijft, als er onderhandelingen komen met de Russen, wie er namens de EU nog invloed kan hebben op de uitkomst. Men mag er vooralsnog vanuit gaan dat de Amerikanen en de Russen over de hoofden van de Europeanen tot een akkoord zullen komen over een Europese conflict zonder dat Europeanen daar iets over te zeggen hebben.

Die tegendraadse Orbán

De enige die invloed zal hebben op het vredesoffensief van Trump is de Hongaarse premier Viktor Orbán. Diezelfde Viktor Orbán die in Brussel als een tegendraadse politicus wordt gezien die het Europese federalisme afwijst en vasthoudt aan de Hongaarse soevereiniteit. Orbán heeft de afgelopen jaren zijn vriendschappelijke contacten met Donald Trump gekoesterd. Hij is de enige Europese politicus die de kandidatuur van Trump openlijk heeft gesteund. Tijdens zijn vredesmissie in juli als voorzitter van de EU heeft Orbán Kyiv, Moskou, Peking, en Washington bezocht en sprak daar met respectievelijk de presidenten Zelensky, Xi, Poetin en Biden over een staakt-het-vuren in Oekraïne. Maar Orbán bezocht ook het Trump-resort Mar-a-Lago. In Florida besprak hij de mogelijkheden met presidentskandidaat Trump voor vrede in Oekraïne. Twee elementen zijn in de verslagen van Orbán de afgelopen maanden steeds weer naar voren gekomen. Orbán houdt er rekening mee dat de Russen het gebied dat ze op Oekraïne hebben veroverd, niet

zullen afstaan. Verder zullen de Russen niet instemmen met een NAVO-lidmaatschap voor Oekraïne. Het moet voor de EU-elite die zich keihard distantiëerde van Orbán's vredesmissie extra pijnlijk zijn dat het Europese aanspreekpunt van de nieuwe Amerikaanse president in het Oekraïne project uitgerend de in Brussel zo gehate en verguisde Viktor Orbán is.

Opgeslagen gaspijpen voor Nord Stream 2. De Nord Stream pijpleidingen werden in september 2022 gesaboteerd. Foto: Wikimedia Commons, Pedant01

KVEO

Lidmaatschap

De KVEO staat voor collectieve en individuele belangenbehartiging van haar leden. De vereniging kent een rayonindeling. Per rayon worden regelmatig samenhorigheidsactiviteiten georganiseerd.

Alle officieren en gelijkgestelden van de Nederlandse krijgsmacht die uitzicht willen hebben op een eerlijk en goed pensioen kunnen lid worden van de KVEO. Dus zowel de voormalige als actief-dienende officieren, onder wie reserveofficieren, maar ook partners, burgerambtenaren van Defensie en nagelaten (ex)partners van de leden.

Leden ontvangen elk kwartaal het verenigingsblad met een keur aan interessante onderwerpen.

Het lidmaatschapsgeld voor leden en begunstigers bedraagt € 30 per jaar; het jaar van aanmelding is gratis.

Lid worden?

Scan de QR-code of mail naar:
ledenadministratie@kveo.nl

Zie ook:
www.kveo.nl

Generatieve AI: Geniaal voor defensie of juist niet?

Rick Meessen en Stephan De Spiegeleire *)

In de afgelopen twee jaar heeft generatieve AI enorme sprongen gemaakt, en zullen velen van ons al kennis hebben gemaakt met ChatGPT, Claude, Gemini, Mistral of andere grote taalmodellen. Die zijn in rap tempo efficiënter en nauwkeuriger aan het worden, met meer contextbewustzijn, betrouwbaarheid en aanpasbaarheid, waardoor ze breed inzetbaar zijn, van creatieve taken tot zakelijke analyses en complexere, domeinspecifieke vraagstukken. De vraag rijst dan ook of, en zo ja, hoe defensie gebruik kan maken van Generatieve AI. En wat zijn daarbij de voordelen, risico's en beperkingen van deze zogenaamde 'general purpose' technologie?

In 2023 werd geschat dat ChatGPT meer dan 100 miljoen actieve gebruikers per maand bereikte binnen enkele maanden na de lancering. Het aantal mensen dat wel eens een taalmodel gebruikt, ligt naar verwachting inmiddels boven de 1 miljard, vooral door de integratie van AI-chatbots in veelgebruikte platforms zoals zoekmachines, sociale media en mobiele apps. Dit beperkt zich niet tot particulier gebruik; taalmodellen worden immers in een breed scala van zakelijke domeinen gebruikt. Enkele van de meest voorkomende zijn: marketing, juridische sector, gezondheidszorg en *human resources* & werving. Binnen het defensiedomein blijft het gebruik nog erg beperkt. Daarom gaan we in dit artikel in op het potentieel gebruik van generatieve AI voor defensie, en beperken ons in de eerste plaats tot het terrein van beleidsondersteuning. Mede ook omdat het gebruik binnen bijvoorbeeld het operationele defensiedomein (nu nog) op rubriceringsrestricties stuit.

Wat is Generatieve AI eigenlijk?

Generatieve AI (ook wel GenAI genoemd), en in het bijzonder *large language models* (LLMs) zoals GPT-4, zijn opgekomen als krachtige hulpmiddelen die tekst kunnen genereren en analyseren. LLMs worden getraind op enorme datasets en kunnen taal verwerken, vertalen en interpreteren. Ze leren woorden te associëren op basis van patronen in gigantische datasets. Ze breken tekst af in zogenaamde tokens en analyseren contexten waarin die tokens voorkomen. Via complexe neurale netwerken voorspellen ze welke woorden logisch volgen, waardoor ze zinnen kunnen genereren die betekenisvol en contextueel passend zijn. Ze kunnen daardoor tekstuele input, zoals ook beleidsvragen, omzetten in gedetailleerde analyses, voorstellen of rapporten. Deze capaciteiten maken GenAI bijzonder nuttig voor sectoren waarin snel inzicht nodig is op basis van complexe, ongestructureerde informatie. Niet alleen tekst kan door GenAI worden gegenereerd. Dit is ook mogelijk voor computercode, beelden, audio en zelfs video. Zo kan op basis van een tekstuele omschrijving een unieke afbeelding worden gegenereerd. Door bijvoorbeeld een beschrijving in te voeren, zoals "een zonnige stranddag met een blauwe lucht en witte stranden", zorgt ervoor dat de GenAI (met name DALL-E is daarin goed) op basis van die omschrijving een passende afbeelding maakt. Dit proces maakt het mogelijk om snel en eenvoudig visuele content te creëren zonder zelf te hoeven tekenen of ontwerpen.

Kabinetsbeleid

Op 18 januari van dit jaar presenteerde het Nederlandse kabinet als één van de eerste EU-lidstaten een visie op GenAI. In de visie benadrukt het kabinet het belang van het ondernemen van actie met het oog op de mogelijkheden en uitdagingen van deze disruptieve en tegelijk kansrijke technologie [1]. Toenmalig minister van OC&W, Robbert Dijkgraaf, vatte de noodzaak van een kabinetsvisie als volgt samen: "Om de kansen die generatieve AI biedt voluit te benutten, moeten we inzetten op meer kennis en meer vaardigheden. Het gaat erom AI-talent te ontwikkelen en te behouden, zodat we generatieve AI kunnen ontwikkelen die voldoet aan Europese normen en

In de afgelopen twee jaar heeft generatieve AI enorme sprongen gemaakt, en zullen velen van ons al kennis hebben gemaakt met bijvoorbeeld ChatGPT. Afbeelding: Wikimedia Commons, Jernej Furman

Op 18 januari van dit jaar presenteerde het Nederlandse kabinet als één van de eerste EU-lidstaten een visie op GenAI. Afbeelding: Rijksoverheid

*) Rick Meessen is Principal Advisor Defence and Security bij TNO, Stephan De Spiegeleire is Principal Scientist bij HCSS

waarden. Dit is ook van meerwaarde voor de digitale open strategische autonomie van Europa. We kijken daarbij ook naar investeringen in groot-schalige wetenschappelijke en technologische infrastructuur, zoals supercomputers en rekenkracht, op nationaal en EU-niveau. Op deze manier willen we competitief zijn op het terrein van LLM's en andere vormen van generatieve AI."

Een van de concrete acties die rijksbreed zijn gestart, betreft de ontwikkeling van een eigen open taalmodel, GPT-NL. In november 2023 is het startschot gegeven voor het stimuleren van de ontwikkeling van (open) Nederlandse en Europese LLM's, in lijn met publieke waarden. Uit de eerste financieringsronde voor Faciliteiten Toegepast Onderzoek (FTO) van het ministerie van EZ ontvangt GPT-NL hiervoor een bijdrage van € 13,5 miljoen [2]. Met het AINed-programma vanuit het Nationaal Groeifonds is er bovendien € 204,5 miljoen beschikbaar voor kennis, innovatie en het toepassen van Nederlandse AI(-systemen) [3].

Nederland is niet het enige land dat een eigen ontwikkeling is gestart. Zo zijn ook landen als Zweden [4], Japan [5] en de Verenigde Arabische Emiraten [6] bezig met het ontwikkelen van een eigen nationaal taalmodel. Belangrijke redenen naast nationale soevereiniteit en veiligheid zijn daarbij ook culturele en linguïstische redenen. De huidige grote taalmodellen hebben toch een vooringenomenheid voor de Engelse (en Chinese) taal en onderkennen specifieke taaleigenaardigheden minder goed. Dit speelt uiteraard met name voor talen met een minder groot internationaal bereik.

Toepassingen binnen Defensie beleidsondersteuning

Mensen en organisaties communiceren in 'natuurlijke taal'. De defensieorganisatie vormt daarop geen uitzondering: denk maar aan de enorme hoeveelheden tekst die besteed worden aan onder andere beleidsdocumenten, doctrinepublicaties en parlementaire debatten, allemaal gebieden waarin GenAI beleidsmakers kan ondersteunen. Doordat AI-systemen grote hoeveelheden historische en actuele gegevens analyseren - die ook steeds meer verankerd kunnen worden in betrouwbare bronnen via zogeheten 'RAGs' (retrieval-augmented generation) - kunnen beleidsmakers GenAI gebruiken om trends, kansen en risico's in kaart te brengen. GenAI kan bijvoorbeeld verschillende plausibele geopolitieke scenario's genereren, testen, de implicaties ervan (ook voor Nederland) doordenken, en beleidsmakers suggesties geven voor mogelijke strategieën. Hierbij kan naar geostrategische dreigingen en kansen worden gekeken. Het is duidelijk dat 'het Westen' het nog steeds moeilijk heeft om andere sleutellanden (Rusland, China) echt te begrijpen. Ook hier bieden LLM's kansen, omdat deze veel meertaliger zijn en meer 'gelezen' hebben in oorspronkelijke talen dan welke menselijke analist dan ook. Daarmee kunnen deze LLM's zaken misschien wel beter en onafhankelijker duiden.

Een andere toepassing is het ondersteunen bij capaciteitsplanning, een essentiële taak binnen defensie. GenAI kan bijvoorbeeld ondersteuning bieden bij de evaluatie van huidige capaciteiten, inzetbaarheid van materieel en toekomstige behoeften. Dit maakt het mogelijk om beter geïnformeerde keuzes te maken over materieelinvesteringen, personeelsplanning en budgetallocatie, gebaseerd op historische data en actuele analyses. Ook kunnen defensiebeleidsmakers GenAI inzetten om de strategieën en capaciteitskeuzes van andere landen te analyseren en te vergelijken met de eigen situatie. Dit kan helpen bij het identificeren van internationale trends en bij het inschatten van de strategische sterktes en zwaktes van het eigen land in vergelijking met anderen. Zo kan men bijvoorbeeld met GenAI de investeringen in militaire technologieën en capaciteiten van verschillende landen snel en grondig analyseren.

Verder zou GenAI ook nuttig kunnen zijn bij het voorbereidende werk voor het beantwoorden van Kamervragen en het schrijven van Kamerbrieven, een belangrijke activiteit die nu veel druk legt op defensie beleidsmakers. GenAI kan helpen door relevante beleidsdocumenten, wetsartikelen en historische gegevens te analyseren en samen te vatten. Daarnaast kan het conceptantwoorden genereren, afgestemd op de vraagstelling, terwijl consistentie en feitelijke accuraatheid worden gewaarborgd. Uiteindelijk blijft de beleidsmedewerker aan het stuur zitten en is eindverantwoordelijk voor het opstellen van de brieven en reacties.

Het is duidelijk dat 'het Westen' het nog steeds moeilijk heeft om andere sleutellanden (Rusland, China) echt te begrijpen. Afbeelding: Army University Press

GenAI kan ondersteuning bieden bij de evaluatie van huidige capaciteiten. Afbeelding: US Army

Een GenAI-model kan onbedoeld vooroordelen meenemen in analyses

GenAI is een ondersteunend middel en menselijke expertise blijft onmisbaar om de gegenereerde output te interpreteren. Foto: MinDef

Beperkingen en risico's van GenAI

Toch is GenAI niet het wondermiddel voor alles. Het kent ook beperkingen en risico's, waar defensiebeleidsmakers zich terdege bewust van moeten zijn. Een belangrijke uitdaging bij het gebruik van GenAI in defensie is het veilig omgaan met gevoelige en geclassificeerde informatie. Veel generatieve AI-modellen zijn getraind op publieke gegevens en zijn daardoor minder geschikt voor gebruik in contexten waar dataveiligheid essentieel is. Het gebruik van cloud-based LLMs zoals ChatGPT betekent ook dat de tekst die ingevoerd wordt (vrijwel zeker) deel uitmaakt van die 'publieke' kennisbasis - die mogelijk opgevoerd en misbruikt kan worden door allerlei derde partijen. Voor defensie is het daarom noodzakelijk om te werken met afgesloten GenAI-modellen die voldoen aan strenge beveiligingsnormen, vooral bij het verwerken van gevoelige beleidsinformatie.

Een GenAI-model kan onbedoeld vooroordelen meenemen in analyses, afhankelijk van de bronnen waarmee het model is getraind. Zo kunnen GenAI-modellen beleidsvoorstellen doen die onbedoeld zijn gebaseerd op misleidende informatie of culturele vooringenomenheid. Daar staat echter tegenover dat de menselijke vooringenomenheid, de neiging van individuen om bewuste of onbewuste vooroordelen te hebben, ook van invloed is op dagelijkse beslissingen, interacties en werkzaamheden. Mogelijk dat een symbiotische interactie tussen mens en GenAI de kans op vooringenomenheid kan verkleinen.

Ondanks hun uitgebreide trainingsdata missen GenAI-modellen vaak de contextspecifieke kennis die nodig is voor bepaalde defensievraagstukken. Hoewel AI algemeen inzetbaar is, kan het ontbreken van kennis over specifieke militaire operaties of strategische concepten beperkingen opleveren. Echter, naarmate GenAI meer en meer wordt toegepast binnen het defensiedomein, zal dit nadeel afnemen. Verder is het zaak om GenAI als ondersteunend middel te blijven zien, waarbij menselijke expertise onmisbaar blijft om de gegenereerde output te interpreteren.

GenAI voor Defensie, toch een kans?

Ondanks de genoemde beperkingen biedt GenAI zeker mogelijkheden voor defensie en in het bijzonder voor beleidsontwikkeling en -ondersteuning. De eerdergenoemde kwestie van dataveiligheid, vooral bij het werken met geclassificeerde informatie, kan grotendeels worden opgelost door het gebruik van lokaal getrainde modellen binnen afgesloten netwerken, zodat geclassificeerde gegevens niet onbedoeld worden blootgesteld aan het publieke domein. Daarbij kan het in ontwikkeling zijnde GPT-NL mogelijk soelaas bieden, of defensie kan besluiten om een eigen taalmodel te ontwikkelen, waarbij de eerdergenoemde contextspecifieke kennis kan worden doorontwikkeld binnen het model.

Gebruikers van GenAI in het defensiedomein zouden moeten beschikken over specifieke vaardigheden om de output van AI correct te interpreteren en in context te plaatsen, en vooral ook om de juiste vragen op de juiste manier te kunnen formuleren (zgn. *prompting techniques*). Trainingen die het gebruik van GenAI-modellen combineren met beleidsanalyse kunnen ervoor zorgen dat gebruikers risico's en beperkingen beter begrijpen. Door de juiste opleiding kunnen beleidsmakers GenAI-inzichten effectiever en met meer zekerheid toepassen. Tegenover de investeringen in opleidingen staat een grote verwachte winst in het veel sneller kunnen uitvoeren van beleidsanalyses met grotere en meertaligere multimodale datasets. Naast de reeds genoemde voorbeelden, kan voor de (verre) toekomst ook gedacht worden aan mogelijk nu nog minder voor de hand liggende toepassingen. Denk bijvoorbeeld aan geautomatiseerde simulaties van gevechtsscenario's of crisissituaties. GenAI kan realistische simulaties genereren op basis van historische data en analyses van actuele dreigingen en kansen. Beleidsmakers kunnen deze simulaties gebruiken om verschillende strategieën te testen en hun effectiviteit te evalueren, wat hen helpt om beter geïnformeerde investeringsbeslissingen te nemen over materieel en training. Of geoptimaliseerde logistiek waarbij GenAI complexe logistieke netwerken kan modelleren en optimaliseren, waardoor defensie efficiënter kan plannen voor materieel en personeelsbehoeften.

Om GenAI-inzichten effectief te benutten, is integratie met bestaande defensiesystemen essentieel. GenAI-modellen kunnen naadloos worden gekoppeld aan andere systemen voor dataverzameling en -analyse, zoals geografische informatiesystemen (GIS) en strategische planningstools. Deze integratie van GenAI met bestaande tools helpt bij het versnellen van besluitvorming en het samenbrengen van verschillende datastromen, waardoor nog meer synergie en validiteit kan worden bereikt.

GenAI is een ondersteunend middel en menselijke expertise blijft onmisbaar om de gegenereerde output te interpreteren. Foto: MinDef

Gebruikers van GenAI in het defensiedomein zouden moeten beschikken over specifieke vaardigheden om de output van AI correct te interpreteren en in context te plaatsen. Afbeelding IDDEA

Defensie kan besluiten om een eigen taalmodel te ontwikkelen

Militaire planners nemen een scenario door. In de verre toekomst kan GenAI deze taak overnemen. Foto: Wikimedia Commons, James Lacey

Verder zien we dat 'ons gidsland' in het defensiedomein, de Verenigde Staten, inmiddels ook het gebruik van GenAI voor defensiedoeleinden steeds grootschaliger aan het onderzoeken en beproeven is. Binnen het project Athena, bedoeld voor US Army personeel om hen te ondersteunen in persoonlijke en professionele ontwikkeling, wordt onderzocht voor welke toepassingen de US Army GenAI kan inzetten en hoe men specifieke eigenheden van cultuur en handelen kan verwerken in GenAI [7]. De VS staat niet alleen hierin, zo zijn NATO/ACT en ook andere defensieorganisaties dit jaar gestart met experimenteren hoe GenAI kan bijdragen aan *wargaming*, waarbij GenAI ondersteuning levert bij scenariogeneratie en ook bij *red teaming*.

En wat doen onze (systeem)rivalen?

Ook als defensie niets zou doen met GenAI, dan nog hebben we te maken met tegenstanders of (systeem)rivalen die deze technologie wel (zullen) gebruiken, deels om er zelf een economisch of veiligheidsvoordeel mee te halen maar mogelijk ook in een poging om het Westen en dito ook Nederland te ondermijnen. Nu al zien we dat desinformatiecampagnes worden ontwikkeld met behulp van GenAI. Zo heeft Rusland tijdens de oorlog in Oekraïne AI-technologieën gebruikt om misleidende narratieven te verspreiden.

Voorafgaand aan de verkiezingen in de Europese Unie, het Verenigd Koninkrijk en Frankrijk deze zomer, was er een flinke vrees dat GenAI een rol zou spelen bij het beïnvloeden van de verkiezingsuitslagen. Het Britse Alan Turing Institute heeft onderzoek gedaan naar het gebruik van GenAI gegenereerde desinformatie voor het beïnvloeden van deze verkiezingen en kwam echter tot de conclusie dat het effect daarvan op de uitslagen vooralsnog beperkt is geweest. Dit wil niet zeggen dat de AI-gegenereerde desinformatie geen kwaad aanrichtte. De onderzoekers zagen onder meer dat *deepfakes* online haat deden oplaaien tegenover politici, mogelijk met gevaar voor hun veiligheid. Verwarring over de vraag of AI-gegenereerde content echt was, leidde tot een beschadigd vertrouwen in onlinebronnen [8]. Of statelijke actoren een rol hebben gespeeld bij het genereren van deze desinformatie is niet duidelijk. Echter, het lijkt slechts een kwestie van tijd dat dit in de toekomst vaker zal gebeuren.

Verder zien we dat China momenteel nog wel achterloopt op de Verenigde Staten met de ontwikkeling van GenAI modellen, maar het is wel aan een indrukwekkende inhaalrace bezig. In de afgelopen jaren heeft China zes keer zoveel patenten op GenAI-gerelateerde uitvindingen aangevraagd dan de Verenigde Staten: ruim 38.000 versus 6.276 [9].[1] Naast investeringen door *Big Techs* zoals Alibaba, Baidu en Huawei is ook de Chinese overheid een grote investeerder in GenAI. Het grote doel is daarbij om de economische groei te kunnen blijven garanderen ondanks een krimpende arbeidsmarkt vanwege de vergrijzing. GenAI moet dus het teruglopende aanbod aan arbeidskrachten compenseren.

Hoe nu verder?

GenAI heeft voor de defensiesector aanzienlijke potentie. Het biedt mogelijkheden voor onder meer beleidsvorming, scenario-analyse, *benchmarking* en capaciteitsplanning. Toch vraagt het gebruik ervan om strenge controle, beveiliging en deskundigheid. GenAI-modellen kunnen waardevolle inzichten leveren, maar vereisen een zorgvuldige implementatie om de beperkingen en risico's adequaat te beheersen.

Enkele aanbevelingen voor *next steps* zijn:

- Beveiliging en Rubricering. Het is essentieel om gesloten GenAI-systemen te gebruiken die voldoen aan strenge beveiligingsnormen en nationale veiligheidsrichtlijnen.
- Gebruikerstraining. Defensiebeleidsmedewerkers moeten worden opgeleid om GenAI-tools goed te begrijpen, te gebruiken en de output juist te interpreteren. Dit zorgt voor een optimale en veilige inzet van GenAI.
- Testen en Experimenteren. Begin met kleinschalige implementaties en evaluaties om het nut en de risico's van GenAI in de praktijk te verkennen. Daarbij kan het helpen om met een 'koplopers'-groepje te beginnen en hen de opdracht te geven om een code of best practices voor GenAI gebruik ten behoeve van defensie-beleidsontwikkeling te laten ontwikkelen.

Tot slot stelt u zich uiteraard de vraag of dit artikel tot stand is gekomen met behulp van Generatieve AI. Dat blijft voor u een vraag en voor ons een weet.

NATO/ACT is dit jaar gestart met experimenteren hoe GenAI kan bijdragen aan 'wargaming'. Foto NATO/ACT

We hebben te maken (systeem)rivalen die GenAI wel (zullen) gebruiken

Pro-Russische betogers. Rusland gebruikt tijdens de oorlog in Oekraïne AI-technologieën om misleidende narratieven te verspreiden.

Foto: Wikimedia Commons, *HOBOPOCC*

Eindnoten

- [1] Aanbiedingsbrief (overheidsbrede) visie op generatieve AI, minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties en de minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid, 18 januari 2024
- [2] <https://gpt-nl.nl/gpt-nl/>
- [3] <https://ained.nl/>
- [4] <https://www.computerweekly.com/news/366538232/Sweden-is-developing-its-own-big-language-model>
- [5] <https://www.nec.com/en/global/insights/article/ChatGPT-for-Japanese-governments/index.html>
- [6] <https://www.tii.ae/news/uaes-technology-innovation-institute-revolutionizes-ai-language-models-new-architecture>
- [7] <https://www.afcea.org/signal-media/us-army-gives-update-generative-artificial-intelligence-and-large-language-models>
- [8] <https://www.binnenlandsbestuur.nl/digitaal/verkiezingen-vk-frankrijk-en-eu-niet-bewezen-beïnvloed>
- [9] <https://www.imd.org/ibyimd/innovation/whats-happening-with-genai-in-china/>

De As van Verzet lijdt groot verlies

Mr. drs. C. Homan

Over de 'nieuwe wereldwanorde' zijn de laatste jaren vele boeken en artikelen verschenen. Jonathan Charles Rauch, verbonden aan the Brookings Institution, schreef in The Atlantic onder de titel 'De wereld is aan het herschikken' een boeiende beschouwing over dit actuele onderwerp. Zo constateert hij dat de twee invasies van Israël en Oekraïne tot nu toe ongelijksoortige en ongeorganiseerde uitdagingen leken te zijn voor de Verenigde Staten en zijn bondgenoten. Eigenlijk zijn beide uitdagingen iets breder, meer geïntegreerd, agressiever en gevaarlijker. In de afgelopen jaren is de wereld volgens Rauch dan ook verhard in twee concurrerende blokken.

Liberaal versus autoritair

Het ene blok is een alliantie van liberaal denkende, westers georiënteerde landen die zowel de NAVO als Amerikaanse bondgenoten in Azië en Oceanië omvat. Hier is sprake van een liberale alliantie.

Het andere blok wordt geleid door het autoritaire koppel van Rusland en Iran. Het strekt zich uit tot anti-Amerikaanse staten zoals Noord-Korea, terroristische organisaties zoals Hezbollah, Hamas en de Palestijnse Islamitische Jihad, en paramilitairen zoals de voormalige Wagner Group. De door Iran gesteunde terroristen en hun aanhangers vormen een ernstige bedreiging voor Israël en het Westen. Sommige van haar leden noemen het de As van Verzet waar Iran de leiding over heeft en die deze column verder tot onderwerp heeft.

Iran

Iran werd een Islamitische republiek in 1979, toen de monarchie omver werd geworpen en geestelijken de politieke controle overnamen onder ayatollah Khomeini. De revolutie maakte een einde aan de heerschappij van de sjah, die machtige religieuze, politieke en populaire krachten van zich had vereemd met een programma van modernisering en verwestering. Dit was gekoppeld aan zware repressie van afwijkende meningen. De radicale Islamisten installeerden een radicale regering onder leiding van Khomeini, de hoogste religieuze leider in Iran. De Iraanse geestelijken omschreven hun natie als oppositie tegen het Westen, met name de Verenigde Staten en Israël. Een officieel onderdeel van de Iraanse Grondwet van 1979 is om een soortgelijke revolutie over de hele wereld te exporteren.

'As van Verzet'

Iran heeft vervolgens de 'onderdrukten van de wereld' opgeroepen te strijden tegen wat het noemt de Israëlische bezetting, het imperialistische Westen en het kolonialisme in het algemeen. Daarvoor financiert en bewapent Iran milities in zeker vijf landen (Israël, Irak, Libanon, Syrië, Jemen) en elders in de regio, die overigens vaak ook hun eigen politieke partijen hebben. Dit netwerk wordt ook wel de 'As van Verzet' genoemd. Met zijn wapens en financiële steun werd Iran de ideologische bewaker van deze groeiende 'as' van groepen in het Midden-Oosten. Deze proxy-groepen (partijen die namens een ander strijd voeren) hebben op hun beurt Iran geholpen een grote mate van strategische macht in de regio te vestigen, die van cruciaal belang is geworden voor het Iraans buitenlands beleid en vermogen om invloed uit te oefenen.

Quds Force

De Iraanse Quds Force, een van de vijf takken van de Islamitische Revolutio-naire Garde (IRG), is de pretoriaanse garde van het regime, die voornamelijk verantwoordelijk is voor haar buitenlandse operaties. De befaamde Amerikaanse generaal b.d. Stanley McChrystal beschrijft de Quds Force als een organisatie die in belangrijke mate overeenkomt met een combinatie van de CIA en het Joint Special Operations Command (JSOC) in de VS. In 1982 begon de Quds Force met het trainen van jonge sjjiitische militanten in Libanon om

Vladimir Poetin en Ali Khamenei. Het anti-liberale blok wordt geleid door het autoritaire koppel van Rusland en Iran. Foto Wikimedia Commons, kremlin.ru

Vlag van Quds Force. Afbeelding: Wikipedia

Israëlische soldaten lastig te vallen die het zuiden van het land bezetten. Gedurende de jaren '90 verleende de Quds Force aanzienlijke steun aan Palestijnse islamitische groepen, waaronder de Palestijnse Islamitische Jihad en Hamas. De activiteiten van de Quds Force zijn gericht op het organiseren, ondersteunen en soms leiden van lokale troepen in het buitenland op manieren die positief zijn voor de belangen van de IRG en het Iraanse geestelijke establishment. Zo heeft de afgelopen 55 jaar de Iraanse Quds Force een netwerk van proxy-terroristengroepen opgebouwd die ze helpen aansturen. Tegenwoordig verspreidt de 'As van het Verzet' chaos, geweld en haat. Het Iraanse plan is gebaseerd op het lastigvallen, verdelen, uitputten en uiteindelijk opheffen van het Westen.

Iraanse bondgenoten

Met name Hezbollah in Libanon is een kroonjuweel en deelt met Iran dezelfde ideologie. Israël schakelde onlangs met een 'pieperaanval' een groot deel van het kader van Hezbollah uit. En met de bombardementen verwoestte het ook de nodige raketten en lanceerinstallaties van deze beweging. Sommige analisten denken dat de As van Verzet het verlies van Hezbollah niet te boven zal komen.

Andere belangrijke bondgenoten van Iran zijn gewoon actief en dat blijft zo. Zo krijgen de Houthis' in Jemen bijvoorbeeld wel veel wapens en geld, maar hebben ook de nodige eigen inkomsten uit belastingen. Zij genieten vooral bekendheid met hun verstoringen van de scheepvaart in de Rode Zee en de Straat van Hormuz.

De Popular Mobilization Forces in Irak is een door Iran gesteund netwerk dat grote binnenlandse invloed heeft, met name door de verwevenheid met het overheidsapparaat. Ook opereren er enkele sjiiitische milities met Afghaanse en Pakistaanse strijders.

In de Syrische burgeroorlog, die in 2011 begon, trainde en bewapende de Quds Force milities die gelieerd waren aan Bashar al-Assad, de president van het land. Volgens Iraanse functionarissen verzamelde het ook ongeveer 70.000 gewapende mannen uit Afghanistan, Pakistan, Libanon en Irak om in het decennium tot 2021 in Syrië te vechten.

Israël heeft door de oorlog in Gaza, waar vele burgers het leven lieten, veel internationale steun verloren. Het heeft echter wel Nasrallah (Hezbollah), Sinwar (Hamas) en andere kopstukken uitgeschakeld.

Toenadering tot Rusland

Behalve steun van zijn partnermilities staat Iran er tegen Israël redelijk alleen voor. Zo kan het qua diplomatie alleen rekenen op China en Rusland, voornamelijk in de VN-Veiligheidsraad. Verder is Iran vorig jaar toegetreden tot de BRICS-landen en is het sinds 2022 lid van de Shanghai Cooperation Organisation (SCO), opgericht door China en Rusland. Beide organisaties willen de macht van de VS en het Westen verminderen.

Iran heeft de laatste jaren vooral gewerkt aan een strategisch partnerschap met Rusland. Ze hebben elkaar militair nodig, maar ook economisch. Rusland is bijvoorbeeld de grootste investeerder in Iran. Het is overigens een puur zakelijke relatie, die vaak ook nog eens moeizaam verloopt. Maar Iran levert wel ballistische raketten aan Rusland voor de strijd in Oekraïne. Ook de relatie met de Arabische burens is beter dan ze lang is geweest. De dooi tussen Saoedi-Arabië en Iran die vorig jaar is ingezet, houdt vooralsnog stand. En met Dubai en Qatar deelt Iran veel economische belangen. Het zijn allemaal geen warme vriendschappen, maar vooral zakelijke contacten.

Ten slotte

Inmiddels is de oorlog in het Midden-Oosten geëscaleerd en gelooft de Israëlische regering dat zij in het voordeel is. Het versplinterde politieke spectrum van Israël is het niet over veel eens, maar het is verenigd als het erom gaat Iran te laten betalen voor zijn raketaanvallen op het land. Maar de uitdaging is om militaire competentie van Israël te vertalen in blijvende strategische winsten en uiteindelijk vrede. Zonder dat zal het bloed nog jaren blijven stromen.

Graffiti van voormalig Hezbollah-leider Nasrallah. Israël schakelde onlangs met een 'pieperaanval' een groot deel van het kader van Hezbollah uit.
Foto: Wikimedia Commons, Nizzan Cohen

Iran levert ballistische raketten aan Rusland voor de strijd in Oekraïne.
Foto: Wikimedia Commons, Mostafa Roudaki

Vernielde gebouwen in Gaza. De oorlog in het Midden-Oosten is geëscaleerd en de Israëlische regering gelooft dat zij in het voordeel is.
Foto: Wikimedia Commons, WAFA

Arie de Jong en het Hongaarse militaire schermen

Tekst en foto's: Prof. Dr. László Marác

Eén van de beste schermers die Nederland ooit gehad heeft, is Adrianus Egbert Willem (Arie) de Jong [Pelantoengan, Kendal (Nederlands-Indië), 21 juni 1882 - Den Haag, 23 december 1966]. De Jong was een Nederlandse officier, internationaal schermer en vanaf 1933, toen hij de militaire dienst verliet, restauranthouder van een Indisch restaurant in Den Haag. De Jong schermde op alle drie wapens, namelijk floret, degen en sabel. Hij was op deze wapens in totaal achttien keer Nederlands kampioen en deed tussen 1906 en 1928 zesmaal mee aan de Olympische Spelen, waar hij vijf keer een bronzen medaille won. In 1922 en 1923 werd hij Europees kampioen op sabel die als zijn favoriete wapen gold.

Schermdiplomat

Elders heb ik betoogd dat Arie de Jong de voorman was van de zogeheten Nederlandse scherm diplomatie [Zie: *Hongarije en de Nederlandse scherm diplomatie na de Eerste Wereldoorlog. De Moderne Tijd. De Lage Landen, 1780-1940 7.4 (2023), p. 326-343*]. Ons land was neutraal gebleven tijdens de Eerste Wereldoorlog en maakte zich zorgen over de toenemende macht van Frankrijk - een van de winnaars van de Eerste Wereldoorlog - in Europa. Het Nederlandse buitenlandse en defensiebeleid was erop gericht om de opvolgerstaten van de Centrale Machten, namelijk Duitsland, Oostenrijk, Tsjecho-Slowakije en Hongarije zo snel mogelijk weer te betrekken bij het Europese politieke verkeer om de macht van Frankrijk in te tomen. Voor dit doel zette de Nederlandse regering in de jaren twintig van de vorige eeuw ook sportdiplomatie in. Nederlandse topschermers, die zonder uitzondering beroepsmilitair waren, werden op rondreis gestuurd in de Midden-Europese landen om via de scherm sport deze landen weer te betrekken bij de Europese politieke en sportorganisaties. De Jong en zijn mede-officieren, vooral Henri Wynoldy-Daniëls en Jan van der Wiel, hadden bij het uitvoeren van deze missie de steun van Johan Lambooy, de minister van Defensie (Marine en Oorlog) tussen 1925-1929, die in 1927 als beschermheer van de Europese Militaire Schermkampioenschappen in Den Haag optrad (foto 1).

De Jong in Boedapest

Het eerste bezoek dat Arie de Jong aan Midden-Europa bracht, vond plaats in de herfst van 1922. De kapitein verbleef van 25 oktober tot 6 november van dat jaar in de Hongaarse hoofdstad Boedapest waar het schermen al in die tijd een volkssport was. De Hongaarse schermelite was eveneens overwegend afkomstig uit het leger. Vanwege het feit dat Nederland neutraal was gebleven in de Eerste Wereldoorlog en De Jong een Nederlandse officier was, kreeg hij toegang tot de hogere schermkringen in Hongarije (foto 2). Hongarije likte in de jaren twintig haar wonden na de verloren eerste Wereldoorlog, omdat het Verdrag van Trianon (1920) het Hongaarse koninkrijk territoriaal flink gekortwiek had. De Hongaren wilden revanche nemen, maar begrepen al te goed dat dit niet op het slagveld kon worden uitgevochten. Zo werd de scherm pisten het terrein om nationale genoegdoening na te streven en werd in een hoog tempo de scherm sport geperfectioneerd om op de Olympische Spelen te domineren. Innovatieve militaire scherm leraren zoals László Borsody werden gefaciliteerd om medailles te winnen. De Jong begreep dat als hij zijn schermvaardigheden verder wilde ontwikkelen Boedapest *the place to be* zou zijn (foto 3, 1928 Boedapest: de geniale schermmaestro László Borsody staand vierde van rechts in smoking; en Arie de Jong die hij als zijn Nederlandse leerling beschouwde, tweede van links zittend). Voor de Olympische Spelen van 1928 in Amsterdam werd Nederland ook door de andere toplanden in de scherm sport bezocht. De Italiaanse ploeg die eveneens uit militaire schermers bestond, maakte zijn opwachting in maart 1928 in Den Haag om tegen het Nederlandse team te sparren en alvast de olympische arena in Amsterdam te verkennen (foto 4). Naast de Nederlanders en Italianen zien we op deze foto overigens ook de Duits-Joodse floretschermster Helene Mayer (tweede rij tweede van links), die in Amsterdam goud zou winnen en die op de Olympische Spelen van Berlijn in 1936 ondanks haar Joodse achtergrond door het Naziregime gedooft moest

Foto 1: Deelnemers aan het EK (1927) in Den Haag

Foto 2: 1922. Handtekeningen van de op dat moment beste Hongaarse schermers.

Karikaturale tekening van Arie de Jong

worden.

Missie voltooid

De intensieve contacten tussen het Nederlandse schermteam onder aanvoering van De Jong en de Hongaarse schermers zouden duren tot 1929, toen de Europese Militaire Schermkampioenschappen in Boedapest plaatsvonden. Voor het toernooi werd er op Hieldendag (in Hongarije traditioneel de laatste zondag in mei, in 1929 was dat 26 mei) nog door de Nederlandse delegatie een krans op het Heldenplein in Boedapest gelegd ter ere van de Hongaarse militaire en burgerslachtoffers van de Eerste Wereldoorlog (foto 5). Sportief zou dit toernooi voor het Nederlandse schermteam en Arie de Jong een succes worden. Het Nederlandse militaire degenteam behaalde de tweede plaats; en Arie de Jong werd derde in de individuele degenwedstrijd. De Jong haalde op sabel de finale-poule en hij werd zevende in het individuele eindklassement. Als prijs nam De Jong, de aanvoerder van het Nederlandse militaire schermteam, het bronzen beeldje, de zogeheten 'Huzaar die naar zijn sabel kijkt' van de internationaal vermaarde beeldhouwer Zsigmond Kisfaludi Strobl (foto 6) mee naar huis. Dit beeldje herinnert aan de omgekomen Hongaarse huzaren tijdens de Eerste Wereldoorlog. Politiek gezien was de missie van De Jong en zijn mannen aan het einde van de jaren twintig ook voltooid. Hongarije was in die jaren weer lid geworden van de internationale politieke en sportorganisaties. Daarbij had de Nederlandse scherm diplomatie een voortrekkersrol gespeeld. Hongarije vond haar sportieve genoegdoening op de Olympische Spelen van Amsterdam door in Amsterdam twee keer goud te winnen op sabel, zowel individueel als in de teamwedstrijd.

De auteur spreekt zijn dank uit aan Guusje de Jong voor het beschikbaar stellen van de fotoalbums en andere objecten uit de privécollectie van Arie de Jong.

Foto 6: De huzaar die naar zijn sabel kijkt

Foto 3: Arie de Jong tweede van links zittend

Foto 4: De landenwedstrijd Italië-Nederland voorafgaande aan de Olympische Spelen van 1928

Foto 5: Kranslegging op Hieldendag, 26 mei 1929

ONAFHANKELIJK DEFENSIEMAGAZINE
UITGAVE VAN DE KONINKLIJKE NEDERLANDSE VERENIGING 'ONS LEGER'

ARMEX

Voor een krijgsmacht die ertoe doet!

De zorg voor een deugdelijke krijgsmacht was in 1912 aanleiding om de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' op te richten. De onverantwoord grote bezuinigingen van de laatste decennia tonen aan dat we ons nog steeds zorgen moeten maken, ondanks dat recent de eerste voorzichtige stappen zijn gezet om het vermogen van de krijgsmacht te repareren. De Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger' zet zich daarom ook in onze tijd in voor een krijgsmacht die er toe doet!

Zij spant zich in voor een breed draagvlak voor onze krijgsmacht in de samenleving en draagt die boodschap uit naar de politiek, de industrie, de wetenschap en de media. Daarnaast toont zij zich betrokken bij uitgezonden militairen en hun relaties.

De vereniging organiseert tal van activiteiten zoals lezingen en bezoeken aan militaire locaties.

Aan de Rijksuniversiteit Groningen is namens de vereniging in samenwerking met het Nederlands Instituut voor Militaire Historie, een bijzondere leerstoel met als leeropdracht "Militaire geschiedenis, in het bijzonder de periode na de val van de Muur" ingesteld. Ook kent de KNVOL de Prins Mauritsmedaille toe aan personen of organisaties, zowel binnen als buiten de krijgsmacht, die zich verdienstelijk hebben gemaakt voor de krijgsmacht.

Voelt u zich betrokken bij de krijgsmacht en ondersteunt u onze doelstelling, wordt dan lid van de Koninklijke Nederlandse Vereniging 'Ons Leger'. Meer bijzonderheden kunt u vinden op onze website: <https://onsleger.nl/>.

